

Warszawa, 23.10.2024 r.

OTYŁOŚĆ TO CHOROBA

Nie oceniał, nie odchudzaj, tylko lecz.

INFORMACJA PRASOWA

Na świecie żyje aż 2,5 miliarda osób z nadwagą (powyżej 18 r. ż.), w tym 890 milionów z chorobą otyłościową¹. Sytuacja w Polsce jest również bardzo poważna. Polska znajduje się w czołówce krajów o najszybszym wzroście rozwoju choroby otyłościowej. Badania wskazują, że wzrost ten trwa już od ponad dwudziestu lat². Według CBOS (2019 r.) aż 59% dorosłych Polaków ma nadmierną masę ciała, w tym na otyłość choruje 21% Polaków. Raport Naczelnej Izby Kontroli z 2024 roku wskazuje, że choroba otyłościowa dotyczyć może nawet 9 mln osób. Klinicyści oraz organizacje pacjentów biją na alarm, przypominając o pilnej potrzebie strategicznych zmian w opiece nad pacjentami z chorobą otyłościową oraz dostępu do jej leczenia, tak jak w przypadku innych chorób.

Choroba otyłościowa - z czym się mierzymy?

Szacuje się, że w 2025 r. z otyłością w Polsce zmagać się będzie 26% dorosłych kobiet i 30% dorosłych mężczyzn. Jeżeli sprawdzą się te przewidywania, to w 2025 roku na leczenie chorób związanych z otyłością wydamy więcej o 0,3 – 1,0 mld zł niż w 2017 r.³ Mimo, że otyłość (E66.0), od wielu dekad widnieje na Międzynarodowej Liście Chorób i Problemów Zdrowotnych WHO (ICD – 10), wciąż jest to choroba 'przezroczysta', tj. rzadko uwzględniana w diagnozie i prawie nie uwzględniana w przyczynie zgonu. Szacunki wskazują, że do 2035 roku choroba będzie dotyczyć co drugiej dorosłej osoby na świecie⁶.

Stygmatyzacja – krzywdzący skutek choroby otyłościowej.

Otyłość jest chorobą wypisaną na ciele, publicznie obnażającą, niemożliwą do ukrycia. Niestety wciąż zbyt mało osób ma świadomość, że to ciężka choroba o charakterze przewlekłym, ze skłonnością do nawrotów, która nie ustępuje samoistnie i powoduje poważne powikłania zdrowotne. Może też doprowadzić do przedwczesnej do śmierci. - mówi Katarzyna Głowińska, prezes FLO - Fundacji na Rzecz Leczenia Otyłości.

Z powodu napiętnowania chorych jako leniwych, którzy nie mają umiarkowania w jedzeniu i unikają aktywności fizycznej, pogarsza się także ich zdrowie psychiczne. Chorzy zapytani, jakie bolesne słowa słyszeli pod swoim adresem, najczęściej wymieniali takie określenia jak: „grubas”, „grubaska” (56%), „świnia”, „wieprz”, „locha”, „maciora”, „tucznik”, „knur” (27%) czy „spaślak” (18%).⁴ Aż 75% chorych na otyłość czuje się dyskryminowana także w gabinecie lekarskim⁷. „Proszę mniej jeść”, „coś Ty taki gruby, pobiegaj trochę”, to częste słowa, które słyszą pacjenci.

¹ WHO: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight>, dostęp: 19.03.2024 r.

² GUS. (2023) Dochody i warunki życia ludności Polski (raport z badania EU-SILC 2022). Dostęp: https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/dochody-wydatki-i-warunki-zycia-ludnosci/dochody-i-warunki-zycia-ludnosci-polski-raport-z-badania-eu-silc-2022_6_16.html

³ Raport „Cukier, otyłość – konsekwencje.”; Departament Analiz i Strategii NARODOWY FUNDUSZ ZDROWIA

⁴ Publikacja „Jak wspierająco mówić o chorobie otyłościowej – praktyczny słownik”

Ignorowanie i dyskryminacja chorych na otyłość widoczna jest także w infrastrukturze placówek medycznych. Brak sprzętu medycznego, który pozwoliłby na zbadanie pacjenta, od krzesła po tomograf komputerowy, to kolejny problem, z którym mierzą się chorzy. Brakuje też karetek dostosowanych do tej grupy pacjentów. W wielu przypadkach, gdy ambulans bariatryczny jest niedostępny, by przetransportować chorego do szpitala, ratownicy wzywają straż pożarną. Jest to dodatkowe upokorzenie pacjenta i narażenie go na ogromny stres i wstyd.

Mimo alarmujących danych epidemiologicznych oraz rosnącej z roku na rok świadomości, że otyłość to choroba, wciąż ponad 80 proc. chorych nie postrzega jej w ten sposób⁵. Uważają, że jest to wyłącznie ich prywatna sprawa. Nie widzą zasadności, by angażować lekarza w proces utraty masy ciała⁶.

prof. dr hab. n. med. Lucyna Ostrowska, prezes Polskiego Towarzystwa Leczenia Otyłości podkreśla: *Otyłość to nie defekt kosmetyczny, ale bardzo groźna choroba, która prowadzi do ok. 200 powikłań zdrowotnych (m.in.: cukrzyca typu 2, choroby sercowo-naczyniowe, zwyrodnienia układu kostno-stawowego, udar, depresja i wiele innych), i która zwiększa ryzyko zgonu. Otyłość jest chorobą wieloprzyczynową, uwarunkowaną biologicznie i genetycznie oraz zależną od czynników środowiskowych. Należy ją diagnozować i leczyć, bowiem dobra wola pacjenta i zalecenia typu „jedz mniej i więcej się ruszaj” nie wystarczą, by zahamować postęp choroby. Osoby z otyłością to jedyna grupa chorych, od której wciąż oczekuje się samowyleczenia, a pacjentowi jest potrzebna kompleksowa opieka medyczna i leczenie.* - dodaje prof. Ostrowska.

Leczenie choroby otyłościowej- gdzie jesteśmy?

Najważniejszym celem leczenia choroby otyłościowej jest ochrona przed rozwojem jej powikłań. **Niestety, w Polsce przyczynowo leczonych jest zaledwie 1% pacjentów z otyłością, pozostali – wskutek jej ciężkich następstw⁷.** Leczenie choroby otyłościowej opiera się na dwóch filarach: klinicznym i terapeutycznym. Cel kliniczny oznacza procentową redukcję masy ciała w stosunku do wagi początkowej pacjenta. Natomiast celem terapeutycznym jest osiągnięcie oczekiwanej poprawy stanu zdrowia, w tym zapobieganie lub zmniejszenie ryzyka wystąpienia powikłań związanych z chorobą otyłościową⁸. Wśród metod leczenia choroby otyłościowej wyróżnia się postępowanie nefarmakologiczne, polegające na modyfikacji stylu życia pacjenta, leczenie farmakologiczne oraz leczenie chirurgiczne. W Polsce zarejestrowanych jest 5 preparatów do leczenia choroby otyłościowej, które różnią się od siebie mechanizmem działania oraz sposobem podania.

Leki, które pojawiły się na rynku nie są niestety finansowane ze środków NFZ, pozostaje zatem ich zakup ze środków własnych. - mówi Katarzyna Głowińska, Prezes FLO. *Tymczasem pacjenci, bardzo często ze względu na zaawansowanie choroby i ograniczenia fizyczne, nie są w stanie pracować, a co za tym idzie, nie posiadają środków na zakup terapii. Chorzy na otyłość, podobnie jak pacjenci z innymi ciężkimi chorobami, powinni mieć dostęp do finansowanych przez NFZ innowacyjnych technologii medycznych. To może im uratować zdrowie i życie, a system opieki zdrowotnej uchronić przed ogromnymi kosztami leczenia powikłań choroby otyłościowej.* - dodaje Głowińska

Leczenie choroby otyłościowej w Polsce to wyzwanie dla systemu opieki zdrowotnej. Na przestrzeni ostatnich lat zmieniło się podejście do leczenia otyłości w jej najbardziej zaawansowanym stadium. Wprowadzono pilotażowy Program Ministerstwa Zdrowia 'KOS-BAR', który umożliwia pacjentom dostęp do kompleksowej opieki i leczenia z wykorzystaniem zabiegów chirurgicznych. Kolejne programy pilotażowe Ministerstwa

⁵ NIK. (2024) Informacja o wynikach kontroli. Profilaktyka i leczenie otyłości u osób dorosłych. Dostęp: <https://www.nik.gov.pl/plik/id,28874,vp,31705.pdf>

⁶ Raport "Holistycznie o problemie otyłości w Polsce", : <https://www.klinikaholi.pl/blogpost/co-drugi-pacjent-chce-zredukowac-wage-o-ponad-20-kg-raport-holistycznie-o-problemie-otylosci-w-polsce>. Dostęp 25.07.2024 r

⁷ Termedia. „Choroba otyłościowa wymaga kompleksowego leczenia”. Dostęp: <https://www.termedia.pl/mz/Choroba-otylosciowa-wymaga-kompleksowego-leczenia-55372.html> (05.04.2024).

⁸ OECD. (2019) The Heavy Burden of Obesity: The Economics of Prevention. OECD Dostęp: https://www.oecdilibrary.org/social-issues-migration-health/the-heavy-burden-of-obesity_67450d67-en (20.10.2023).

Zdrowia: KOS- BMI 30 + i KOS-BMI Dzieci został opracowane i poddane konsultacjom społecznym. Co dalej? Czy zostaną wdrożone? Nie wiadomo...

Konsekwencje społeczne i ekonomiczne choroby otyłościowej na podstawie raportu systemowego pt.: „Choroba otyłościowa - wyzwania społeczne, kliniczne i ekonomiczne”, pod patronatem Polskiego Towarzystwa Leczenia Otyłości i FLO - Fundacji na rzecz Leczenia Otyłości.

Pandemia choroby otyłościowej, poza wpływem na zdrowie jednostki, rzutuje znacząco na finanse naszego państwa. Pacjenci chorzy na otyłość generują nawet o 44 proc. większe koszty leczenia niż osoby o prawidłowej masie ciała⁹. W 2019 roku koszty całkowite związane z nadwagą i chorobą otyłościową wyniosły 15,4 miliarda USD. Do 2060 roku prognozowany jest ich wzrost do 91,5 miliarda USD¹⁰. Pośród licznych powikłań, jakie wiążą się z chorobą otyłościową, bardzo istotne są przedwczesne zgon¹¹. Koszty związane z przedwczesnymi zgonami to 60% kosztów całkowitych związanych z nadwagą i chorobą otyłościową. W 2019 roku w Polsce odnotowano ich 57,5 tys., choroba otyłościowa stała ich czwartą przyczyną. Za niecałe 15 lat przewidywany czas życia Polaka skróci się, z powodu choroby otyłościowej, niemal o 4 lata. Z kolei za 30 lat budżet państwa pomniejszy się o 4,1 proc. PKB ze względu na wydatki poniesione na leczenie choroby otyłościowej i jej następstw¹². Warto zaznaczyć, że każdy dolar zainwestowany w zapobieganie chorobie otyłościowej i jej leczenie, pozwoli na uzyskanie korzyści ekonomicznych i odzyskanie średnio 5,6 dolarów każdego roku w ciągu następnych 30 lat.

Pełny raport można pobrać ze strony www.flo.org.pl.

Wyzwania związane z profilaktyką i leczeniem choroby otyłościowej.

Otyłość to epidemia naszych czasów, wymaga systemowego podejścia i narodowego planu zapobiegania i leczenia tej choroby. *9 mln pacjentów chorujących na otyłość w Polsce oczekuje diagnostyki, leczenia i wielospecjalistycznej koordynowanej opieki medycznej. To dla nich szansa na normalne życie, pracę, pełnienie ról społecznych i rodzinnych. Otyłość dewastuje zdrowie i życie we wszystkich jego sferach i nie powinna być bagatelizowana, tylko diagnozowana i leczona, tak jak inne choroby.* - mówi Katarzyna Głowińska.

Z takim przesłaniem udaliśmy się na spotkanie do Minister Zdrowia Izabeli Leszczyny i zaproponowaliśmy, aby powołać zespół roboczy ds. otyłości, który wypracuje i wdroży rozwiązania mające na celu poprawę jakości życia i leczenia chorych na otyłość w Polsce oraz profilaktykę tej choroby. Minister Zdrowia dostrzegła powagę sytuacji i podjęła działania w sprawie powołania ww. zespołu, za co bardzo dziękujemy – dodaje Głowińska.

Obecnie, na wniosek Minister Zdrowia, procedowana jest uchwała w sprawie powołania zespołu roboczego do spraw przeciwdziałania otyłości przy Radzie do spraw Zdrowia Publicznego. To pierwszy duży krok, który może zapoczątkować zmiany w opiece nad chorymi na otyłość w Polsce.

Podczas konferencji prasowej, kończącej I edycję kampanii społecznej pt.: „Otyłość to choroba. Nie oceniaj, nie odchudzaj, tylko lecz” wręczone zostały „**FLOwersy**”, nagrody przyznane po raz pierwszy przez FLO-Fundację na rzecz Leczenia Otyłości dla osób, które otwierają drzwi przed tą grupą pacjentów, przyczyniając się do edukacji społecznej oraz podejmują działania na rzecz budowania systemu opieki zdrowotnej nad chorymi na otyłość w Polsce.

Konferencja miała miejsce w przeddzień **Światowego Dnia Walki z Otyłością**, który co roku obchodzony jest w dniu **24 października**.

⁹ Sturm R, Ringel JS, Andreyeva T. (2004) Increasing Obesity Rates and Disability Trends. Health Affairs 23(2):199–205.

¹⁰ Okunogbe A, Nugent R, Spencer G, i in. (2022) Economic impacts of overweight and obesity: current and future estimates for 161 countries. BMJ Glob Health 7(9): e009773.

¹¹ OECD. (2019) The Heavy Burden of Obesity: The Economics of Prevention. OECD Dostęp: https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/the-heavy-burden-of-obesity_67450d67-en (20.10.2023).

¹² OECD. (2019) The Heavy Burden of Obesity: The Economics of Prevention: https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/the-heavy-burden-of-obesity_67450d67-en Dostęp: 25.07.2024 r.

Kampania „Otyłość to choroba. Nie oceniaj, nie odchudzaj, tylko lecz” została zainicjowana przez FLO – Fundację na rzecz Leczenia Otyłości” w kwietniu 2024 r. Celem kampanii jest budowanie świadomości na temat choroby otyłościowej w społeczeństwie, środowisku medycznym i wśród decydentów oraz podejmowanie działań zmierzających do poprawienia jakości życia i leczenia chorych na otyłość w Polsce. Ważnym celem kampanii jest przeciwdziałanie dyskryminacji i stygmatyzacji pacjentów w społeczeństwie i środowisku medycznym oraz obalanie stereotypów związanych z chorobą. Uroczysta inauguracja kampanii miała miejsce w Senacie RP, gdzie w dniu 22 maja o godz. 14.00 odbyło się otwarcie wystawy edukacyjnej pod nazwą „**Nie oceniaj mnie! To nie moja wina. #Choruję na otyłość.** Otwarcie poprzedzone zostało spotkaniem pacjentów chorujących na otyłość z Marszałek Senatu RP - Małgorzatą Kidawą-Błońską z udziałem: dr n. med. Agnieszki Gorgoń-Komor - Senator RP, prof. Lucyny Ostrowskiej - prezes PTLO, prof. Beaty Matyjaszek-Matuszek - wiceprezes PTLO, Marka Augustyna - wiceprezesa NFZ, Katarzyny Głowińskiej - Prezes FLO - Fundacja na rzecz Leczenia Otyłości, Pawła Obermeyera Prezesa Szpitala Czerniakowskiego oraz bohaterów wystawy. To było merytoryczne spotkanie o sytuacji chorych na otyłość w Polsce i konieczności wprowadzenia zmian systemowych w tym obszarze. W dalszej kolejności odbyło się otwarcie wystawy z konferencją prasową w Senacie RP. Wydarzenie otworzyła dr n. med. Agnieszka Gorgoń-Komor - Senator RP, głos zabrali: Wojciech Konieczny - Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia, eksperci z Polskiego Towarzystwa Leczenia Otyłości, i Katarzyna Głowińska - pacjentka i Prezes FLO - Fundacji na rzecz Leczenia Otyłości. Warto zaznaczyć, że po raz pierwszy w Polsce Parlament otworzył drzwi dla pacjentów z otyłością. W dniu 24 maja odbyła się 3-godzinna konferencja naukowa na temat choroby otyłościowej w Senacie RP, w ramach posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Badań Naukowych i Innowacji w Ochronie Zdrowia, pod przewodnictwem Senator dr n.med. Agnieszki Gorgoń-Komor. Konferencja była transmitowana na stronie internetowej Senatu <https://www.senat.gov.pl/transmisje/> oraz na FB Senatu. W ramach kampanii powstały też filmy, grafiki edukacyjne, human stories pacjentów z chorobą otyłościową. Zorganizowane zostały konferencje i webinary edukacyjne, a także prowadzone były działania w mediach tradycyjnych i social mediach.

Kontakt dla mediów:

Katarzyna Głowińska, mail: katarzyna.glowinska@flo.org.pl, tel.: +48 660 458 038

Ewa Godlewska, mail: ewa.godlewska@knowpr.pl, tel.: +48 720 871 777